

Demokrati er å lytte

Å gjøre barnehagen til en demokratisk møteplass der barn har reell medvirkning, er en lang og krevende prosess. Noe av det mest krevende er å venne de voksne av med å bestemme alt.

TEKST OG FOTO: John Roldal Pettersen

► «Demokrati» og «barns medvirkning» er viktige begreper i den nye rammeplanen for barnehagene. Men hvordan gjør man disse begrepene til mer enn teori og honnørord?

– Først og fremst ved at de voksne lærer seg å lytte til barn. Og da mener jeg *lytte* i vid forstand. Lytte i alle sammenhenger, på alle måter, sier Ann Åberg. Hun er førskolelærer og veileder i barnehagene i Bromma utenfor Stockholm. Hun har i mange år vært inspirert av den pedagogiske tenkningen i Reggio Emilia, og skrev i fjor boka «Lyssnandets pedagogikk» (norsk utgave 2006, «Lyttende pedagogikk»). Nylig holdt hun kurs for barnehagene i Reggio Emilia-nettverket i Ålesund, med tema «Etikk og demokrati i pedagogisk arbeid».

– Mange barnehager har jobbet i flere år med barns medvirkning, men mange gjør det kanskje litt raskt og overfladisk. Skal det bli reell medvirkning, må man gjøre det grundig og over lang tid, og man må jobbe dyptgripende også med de voksnes holdninger til dette.

Fra samlingsstund til «småmøter»

Åberg nevner samlingsstundene som et eksempel på en endring de gjorde i barnehagen hun selv jobbet i. Samlingene, der alle barn skulle være med og innholdet var nokså likt fra år til år, fungerte ikke godt for samtale og refleksjon om noe barna hadde vært med på. Derfor innførte

de samtaler i mindre grupper, som barna selv dømte «småmøter». Her fikk barna mulighet til å fortelle, reflektere, spørre og diskutere noe de selv hadde bestemt og hadde interesse for, og dermed også reell innflytelse på det som skulle foregå.

– Det er lett å gjøre barns medvirkning til et teknisk spørsmål. For eksempel ved at man intervjuer barn en gang iblant, og lar dem få bestemme en og annen detalj i den daglige pedagogiske virksomheten. Men å virkelig lytte til barn, handler om å ta med barns tanker i alt man gjør, sier Ann Åberg.

Samme tanke lå bak endringene i eventyrstunden. I årevis hadde hun stuet sammen alle barna i ett rom for å lese eventyr. Men lesingen ble ofte avbrutt av barn som ville gjøre noe annet, og de som ville høre, ble forstyrret.

– I dag velger barna selv om de vil høre eventyr. Det fungerer mye bedre når de som deltar, er barn som selv har valgt det, og ikke noe vi voksne har bestemt at alle skal fordi det passer oss best, sier Åberg.

Barn tar imot barn

Lyttende voksne har også mye å lære av barna. Ett eksempel er tilfellet da to jenter ba om å få vise fram barnehagen til en mor og et barn som kom dit for første gang. Ann Åberg fulgte med i bakgrunnen, og oppdaget at barna la vekt på helt andre ting enn hva de voksne pleide å gjøre. De fortalte om barnehagen på en mye mer spennende

FAKTA.

Reggio Emilia-pedagogikk

Provensen Reggio Emilia i Nord-Italia er berømt for sitt pedagogiske arbeid blant førskolebarn. Målet er barnas allsidige utvikling av egne evner, gjennom egen utforskning og eget skapende arbeid. Barna skal få så mange innfallsmuligheter til et kunnskapsfelt som mulig. Det legges stor vekt på dokumentasjon og observasjon.

Kilde: www.lu.hive.no (Bøgskolen i Vestfold)

